

Werken aan een duurzame toekomst

Klimaatadaptatie, energie en circulaire economie: van uitwerking naar uitvoering

ONTWIKKELINGEN IN DE MARKT

In de afgelopen jaren is de klimaattransitie in een versnelling geraakt. Er liggen ambitieuze doelstellingen en afspraken over de terugdringing van broeikasgassen, het klimaatbestendig en waterrobuust maken van de omgeving en de ontwikkeling van een circulaire economie. De klimaattransitie kampt echter met een weerbarstige praktijk, waarin techniek, politiek, mensen en maatschappelijk sentiment (moeten) samenkomen. Ervaring en kennis van het onderwerp zijn onmisbaar in deze transitie.

Hiemstra & De Vries werkt op verschillende niveaus aan het vraagstuk van klimaattransitie. We zetten visies om in een uitgewerkt plan en zorgen ervoor dat we van uitwerking naar uitvoering komen. Hiemstra & De Vries weet hoe je publieke organisaties wendbaar maakt, zodat zij de uitdagingen van nu kunnen oppakken en de juiste rol kunnen spelen in de transitie. Wij benaderen de transitie integraal: als sturings-, organisatie- én samenwerkingsvraagstuk. Daarbij leggen we de focus op de volgende onderwerpen:

1. Creëren van overzicht en van ad hoc naar lange termijn

De klimaattransitie bestaat uit veel radartjes, verspreid over allerlei onderwerpen. Van voorzieningen in de openbare ruimte tot nieuwbouw, en van het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed tot een betrouwbare en betaalbare energie-infrastructuur. De breedte van de transitie zorgt voor een overvloed aan problemen die vaak op het bordje van een handvol medewerkers terechtkomen of verspreid door de hele organisatie komen te liggen. Wij zien dat dit leidt tot een cultuur waarin er achter de feiten aan wordt gerend en onderwerpen ad hoc worden opgepakt. Om een goede strategie uit te zetten, zijn overzicht en inzicht nodig.

In de gemeente Zaanstad hebben we een klimaatagenda opgesteld. Deze agenda biedt inzicht in de belangrijkste opdrachten van de hele organisatie voor de komende jaren. Daardoor is er duidelijkheid over sturing, kan er beter geprioriteerd worden en ontstaat slagkracht. Zo geven we vorm aan onze filosofie om met kleine stappen een grote beweging op gang te brengen.

2. Duidelijkheid in rol, invloed en beschikbare instrumenten

Rol, invloed en instrumentarium zijn vaak nog niet in lijn met elkaar. Gemeenten met een grote landbouw- of industriesector zien dat een groot deel van de uitstoot in hun omgeving door deze sectoren wordt bepaald. Maar juist deze sectoren worden veelal op nationaal niveau gereguleerd. Helderheid over de eigen rol en invloed zijn essentieel om te kunnen prioriteren en de juiste strategie te bepalen, inclusief de samenwerkingsstrategie en inzet van instrumenten.

Overheden beschikken over een waaier aan instrumenten; belastingen, parkeervergunningen, stimuleringsmaatregelen, subsidies, leningen en zelfs schuldsanering. De kunst is om het juiste instrument bij het knelpunt te vinden en hier steun voor te organiseren. Voor het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hebben we met dat uitgangspunt een internationale strategie en financieringsstrategie uitgewerkt. Daarbij hanteren we de filosofie dat de maatvoering kan verschillen; problemen hebben een maat en oplossingen dus ook.

3. Verbinden van partijen om tot uitvoering te komen

De weerstand tegen grootschalige energieopwekkingsprojecten is niet nieuw; zelfs 'groene' inwoners pikken niet zomaar alle verduurzamingsplannen van de overheid. Denk aan de komst van een windmolenpark.

Grootscheepse plannen, zoals de RES en de Transitievisie warmte, sluiten door hun schaal vaak niet aan bij de leefwereld van mensen. Omgekeerd vindt de overheid het soms lastig om bewonersinitiatieven mee te nemen in de plannen. Hetzelfde geldt voor het betrekken van bedrijven.

Voor de MRA ontwikkelen we een kennisplatform Smart Energy Systems met bedrijven, grote steden en kennisinstellingen. In Rotterdam organiseerden we 'een gesprek met de stad' als input voor de omgevingsvisie en in de gemeente Maastricht sloten we een energieakkoord met bedrijven en industrie.

4. Stimuleren van een Green Culture en ontkokering van budgetten

De klimaattransitie is een integrale opgave. Vaak is zowel de politieke leiding als de ambtelijke organisatie ingericht langs verschillende lijnen, zoals economie, wonen, landschap. Die verkoking bemoeilijkt het oppakken van de integrale opgaven waar we voor staan. In ons werk bij publieke organisaties hebben wij ervaren dat integraal werken niet alleen een organisatorisch vraagstuk is, maar ook raakt aan de cultuur. Daarom kijken we in ons werk ook naar aspecten als macht, energie en ambassadeurs. Wie het budget heeft en gaat betalen heeft de macht. Binnen de organisatie kan dit zorgen voor frictie, wantrouwen en duikgedrag. Ze bepalen de *green culture* en verdienen dus aandacht in de transitie en organisatieontwikkeling.

5. Een eerlijke transitie

Bij Hiemstra & De Vries geloven we dat de klimaattransitie alleen duurzaam is als deze ook eerlijk is. Daar moeten we dus heel bewust op sturen. Wie wordt er met het instellen van een milieuzone de toegang tot de stad ontzegd? Bij wie stijgt de energierekening harder? Tegelijk zijn er kansen om met kleine investeringen geld te besparen op de elektriciteits- en gasrekening; of kan er met het klimaatbestendig maken van de openbare ruimte extra waarde worden toegevoegd voor mensen die klein wonen; en kan deelname aan energieopwekking zorgen voor een mooi rendement. Dit vraagt om kennis, bewustzijn en een mensgerichte benadering.

Voor de Provincie Zuid-Holland hebben we een experiment met micro-subsidies voor energie opgezet. We maakten de subsidie makkelijker toegankelijk voor de eindgebruiker en beter gericht op mensen die hem echt nodig hebben. Ook werken we aan een aanpak voor energiearmoede die ervoor moet zorgen dat eerlijkheid een prominente pijler wordt in de transitie. 'Leave no one behind' is het uitgangspunt van de Sustainable Development Goals. Daar sluiten we ons graag bij aan.

WAT WIJ DOEN

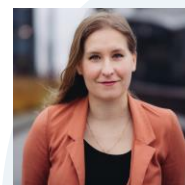
Wij helpen organisatie (onder meer) vooruit door:

- De transitie af te pellen tot een integrale klimaatagenda, strategie en instrumentarium
- Relevante partijen op vraagstukken te verbinden om daarmee uitvoering te versnellen. Dit doen we bijvoorbeeld met het kennisplatform Smart Energy Systems binnen de MRA
- Innovatie te organiseren, bijvoorbeeld met slimme microsubsidies voor energie bij de Provincie Zuid-Holland
- Een green culture in teams en organisaties te stimuleren
- Invulling te geven aan het vraagstuk van energiearmoede in het tegengaan van kansengelijkheid.

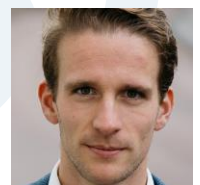
"Wij benaderen de transitie integraal: als sturing-, organisatie- én samenwerkingsvraagstuk."

Bertram van der Wal

Cato Bechtold

Quirijn de Kraker